

60 LET – GREMO NAPREJ!

TOMAŽ GANTAR

Folklorna skupina Sava je leta 2009 praznovala svojo 60-letnico in ob tako pomembnem jubileju (kot najstarejša poustvarjalna folklorna skupina na Gorenjskem) želela pripraviti praznovanje, ki bo združevalo njeno preteklo delovanje, hkrati pa se bo oziralo v prihodnost.

Zato se je v skupini oblikovala projektna skupina, sestavljena iz članov skupine in zunanjih strokovnih sodelavcev, in pripravila sklop prireditev v obliki Tedna Folklorne skupine Sava, ki se je odvijal zadnji teden novembra 2009. Tako je bil organiziran pohod vseh Savinih generacij na Jošt nad Kranjem, v sodelovanju s kustosinjo Gorenjskega muzeja pregledna razstava v Avli Mestne občine Kranj, novinarska konferenca in predstavitev jubilejne grafične podobe, dan odprtih vrat v garderobnih prostorih skupine, javna vaja, končali pa smo s slavnostnim koncertom in (zaradi premajhne dvorane in velikega zanimanja) njegovo ponovitvijo. O izvedbi Tedna folklorne skupine Sava bi vam več lahko povedala vodja projektna skupine, sam sem bil v tej skupini zadolžen le za pripravo vrhunske odrske predstave – torej »nepozabnega slavnostnega koncerta«.

Lahko si mislite, da je možnih scenarijev za jubilejni koncert neskončno (izbrani ni bil edini predlagan), a na koncu je bilo treba uskladiti vse možnosti in želje ter se odločiti za enega – tega je potrdila tudi projektna skupina, ki je skrbela za praznovanje v celoti. Kot umetniški vodja Folklorne skupine Sava sem pripravil program, katerega osnovni koncept je želel prikazati sedanje delovanje skupine, hkrati vključiti preteklo delovanje, izpostaviti nekatere posameznike in se zazreti v prihodnost. Vse skupaj sem torej kot scenarist združil pod naslovom: 60 let – gremo naprej!

60 let – gremo naprej! je koncept koncerta, ki kaže na povezanost (60 let preteklega delovanja uporabimo kot inspiracijo za nadaljnje delovanje) in na ločenost (60 let klasičnega folklorističnega poustvarjanja, sedaj pa premikamo koncept poustvarjanja naprej → k avtorski interpretaciji). Torej:

60 LET = INSPIRACIJA
GREMO NAPREJ! = INTERPRETACIJA

Za inspiracijo sem tako vzel odlomke iz nekdanjega repertoarja Folklorne skupine Sava, ki so me navdihnili pri ustvarjanju novih odrskih postavitev, pri katerih je vsaj deloma uporabljena avtorska interpretacija ljudskega izročila. Izbrane inspiracije so po dogovoru zaplesali in zaigrali člani različnih preteklih generacij skupine (in to res navdušujoče – kot so vedno znali!), interpretacije pa člani aktualne skupine.

Koncert je bil razdeljen na štiri prizore: Dinaridi, Panonija, Mediteran, Alpe, ki povezani dajo položen Savin 'S', če pa jih povezujemo naprej, dajo simbol neskončnosti (ljudskega izročila). Ker smo kot del scene uporabili tudi digitalno ogledalo (konceptualno: nov pristop, nove odrske postavitve, novi logotip → FS Sava novo podobo na ogled postavi), so bile inspi-

racije zrcaljene v črno-beli tehniki (kot odsev iz preteklosti), medtem ko so bile interpretacije zrcaljene v barvah (tudi na DVD-posnetku). Mislim, da je to ponujalo posebno globoko doživetje povezanosti preteklega in sedanjega delovanja (seveda pa žal ne tudi enakovrednosti). Na koncertu je sodelovalo več kot 130 nastopajočih, saj sta poleg Folklorne skupine Sava, treh njenih nekdanjih generacij in pevske skupine Dečve v programu nastopili tudi dve skupini tamburašev Bisernica iz Reteč ter Mladinski pevski zbor Dotik iz Stražišča, za kar se jim na tem mestu iskreno zahvaljujem.

Da ne bi samo teoretizirali, si lahko DVD-posnetek koncerta naročite na spletnem portalu Folklorum.

Ker me je uredništvo *Folklornika* prosilo, da odgovorim tudi našemu Andreju na njegove pomisleke, bom spodaj poskušal utemeljiti svoje poglede na njegove (in vaše?) dileme:

1. GREMO NAPREJ – v pravo smer?

Veseli me, da je vendarle nekdo videl koncert tudi z vidika koncepta. Predvidevam, da se Andrej (in ostali) najprej sprašuje, ali je smer avtorskega pristopa interpretiranja ljudskega izročila prava smer razvoja folklorne dejavnosti. Osebnostno se mi zdi, da to niti ni nova smer! Že od Franceta Marolta naprej imamo postavitve, ki avtorsko (bolj ali manj upoštevajoč vire) interpretirajo slovensko ljudsko izročilo. Tudi Tončka Marolt je interpretirala na primer ta potrkani ples, ples z majoliko ipd., da ne govorim o baletniku Iku Otrinu, ki je slovenske ljudske plesne preoblikoval povsem do nerazpoznavnosti. Nekakšna protitež tem avtorjem je Mirko Ramovš s svojim purizmom ljudskega plesa *per se* – kljub vsemu gre za njegovo avtorsko videnje odrske interpretacije ljudskega izročila. Morda še najmanj avtorske so postavitve izvornih skupin, a žal so te najbolj dovzetne za vplive popularne (narodno-zabavne) kulture. Gre torej za prikrito avtorstvo, mi pa smo ga želeli izpostaviti – tako so kot avtorji posameznih odrskih postavitev navedeni avtorji glasbe (vsi člani skupine!): mag. Vinko Šorli: Stu ledi, Neža Žgur: Ta potrkani ples in Tomaž Gantar: Gorička suita in Čardaš. Tukaj ne gre za skrivanje – v resnici je bila za te postavitve najprej napisana glasba in šele z avtorjevim interpretiranjem je nastala odrska postavitve tudi v plesu, pesmi in kostumski podobi. V tem že vidim novost v nestiliziranem poustvarjanju slovenskih folklornih skupin – v pristopu do folklorne dejavnosti kot sodobne odrske umetnosti. In naš koncert je to bil!

Ali je to »prava smer« razvoja slovenske folklorne dejavnosti? Ali kaj takega sploh obstaja? Menim, da ne in da je prav, da se razvijajo različni pristopi k poustvarjanju ljudskega izročila. Nam se je v tem obdobju zdela ta smer ustrežnejša in privlačnejša, nikakor pa to ne pomeni, da bo tudi smer razvoja Folklorne skupine Sava – v osnovi gre za projekt ob 60-letnici skupine, seveda pa avtorjem ob poglobljenem osebnem razumevanju ljudskega izročila ponuja možnost za odsko interpretiranje.

Več o razumevanju folklorne dejavnosti si lahko preberete na spletnem portalu Folklorum.

2. Vključenost 'veteranov' v koncert ob 60-letnici

Eden izmed pomembnejših projektov praznovanja 60-letnice Folklorne skupine Sava je bilo prav vključevanje nekdanjih

članov tako v praznovanje kot tudi siceršnje delo in druženje celotne skupine (žal veteranska skupina v okviru FS Sava ni organizirana in se nekdanje generacije dobivajo *ad hoc*). Tako smo v ta namen organizirali pohod vseh generacij FS Sava na Jošt nad Kranjem in glede na odziv je bilo to druženje tako uspešno, da naj bi postalo celo tradicionalno. V nadaljevanju je bilo delo preteklih generacij predstavljeno na uradni razstavi. Na koncertu so po scenariju te nekdanje generacije sodelovale v obliki t. i. inspirativnih insertov pred posamezno interpretacijo – tako so imeli priložnost nastopiti kar v 5 postavitvah, skupno okoli 20 minut (od 80). Taka vključenost nekdanjih članov se mi kot scenaristu, avtorju, folkloristu in savčanu zdi fenomenalna! Da je bil njihov nastop zrcaljen v črno-beli tehniki, je stvar scenarija in mislim, da zaradi tega ne bi smeli imeti občutka *'drugorazrednih nastopajočib'*. Navsezadnje je bil en prizor zgolj v senčni tehniki – smo potem to *'tretjerazredni nastopajoči'*? Nikakor ne – smo pa nekaj posebnega.

Ob teh inspirativnih insertih avtorji niso bili navedeni, saj ni šlo za prikaz avtorske odrske postavitve – predstavljen je bil zgolj odlomek iz nekdanje postavitve (še ta ne nujno enako kot v originalu), zato tudi navajanje avtorjev originalnih postavitvev ni smiselno. Inspiracija je bila torej v plesu ter glasbi in ne v postavitvi. Mislim, da je to vsakomur razumljivo.

Eden od mojih osebnih ciljev obletnice in prav te *'vključenosti veteranov'* je bil, da bi se veteranska skupina resnično oblikovala in imela svoj program, a žal se kljub štirim nepozabnim večerom, ki smo jih v času obletnice preživeli skupaj, to (še) ni zgodilo – očitno so bile v preteklosti poleg generacijskih razlik v skupini prisotne tudi druge. Se je pa nekaj nekdanjih članov vrnilo v vrste aktivne skupine, kar si štejem za ogromen uspeh – spet nam jih je uspelo okužiti s folkloro! Vendar – ali je tako Folklorna skupina Sava podlegla trendom in se stara in sploh ne bo potrebovala veteranske skupine?

Za nadaljnja pojasnila se beremo na spletnem portalu Folklorum.

Folklorna skupina Sava je na regijskem srečanju odraslih folklornih skupin leta 2010 predstavljala Dobrepoljsko ohcet (na fotografijah so prizori z maškarami). (Foto: Janez Eržen, Slovenski Javornik, 9. 5. 2010.)